

Et nasjonalt kraftløft for å ta klimakrisen på alvor!

Norge står ved et veiskille. Konsekvensene av klimakrisen blir stadig mer synlige både i Norge og resten av verden. Skal verden stanse temperaturen fra å stige videre, må alle nasjoners klimagassutslipp, også norske, kuttes til netto null.

Oslo SV mener Norge må føre en politikk som tar klimakrisen på alvor, legger [Parisavtalens](#) mål om å arbeide for å begrense temperaturstigningen til 1,5 grader til grunn og raskest mulig omstiller Norge til et bærekraftig samfunn. Det er derfor nødvendig å stå støtt for en politikk som fremmer energieffektivisering og erstatter all fossil energibruk med fornybar energi. For utslipp fra industrien som ikke kan fjernes ved elektrifisering må karbonfangst og lagring tas i bruk.

For å sikre nok kraft til å erstatte all fossil energibruk kreves en satsing på energieffektivisering og betydelig økt norsk fornybar energiproduksjon. NVE anslår at Norge trenger nesten tre ganger dagens vindkraftproduksjon for å nå klimamålene. Oslo SV mener derfor det er nødvendig å få opp takten i energiutbyggingen.

En utbygging av kraft må bygge på følgende prinsipper:

Krav om naturnøytralitet. All kraftutbygging innebærer naturpåvirkning. Alle fornybar- og infrastrukturprosjekter må derfor pålegges å kompensere minst like mye natur som de forringer, i tråd med [tiltakshierarkiet](#) og slik miljøorganisasjonen Sabima tar til orde for. Samtidig må særlig sårbar natur skjermes helt mot utbygging.

Urfolks menneskerettigheter skal ligge fast. [Høyesterettsdommen](#) knyttet til Fosen utbyggingen har slått fast menneskerettighetsbrudd i konsesjonsbehandlingen. All fremtidig utbygging av kraft må derfor ivareta urfolks menneskerettigheter, slik det fremkommer i høyesterettsdommen.

Nasjonal kontroll med lokale verdier. Historiske vedtak har sikret at både eierskap og verdiskapning fra vannkraften har kommet fellesskapet til gode med fordeling av verdiskapningen lokalt. Det samme må gjelde for ny fornybar kraftutbygging.

Grønt kompetanseløft for arbeidsfolk. For å sikre at arbeidsfolk får delta i omstillingen må trepartssamarbeidet sikre nødvendige kompetanseløft for arbeidsfolk, så de kan delta i satsingen på energieffektivisering og fornybar energiutbygging.

Industriutslipp og utslipp fra olje- og gassproduksjon står for til sammen om lag halvparten av alle norske utslipp, [21,6 av 44,6 millioner tonn](#). Men selv om de er omfattet av EUs kvotesystem er både forskning fra FNs klimapanel og [Miljødirektoratet](#) tydelig på at det er nødvendig med både tilstrekkelig tilgang til ny fornybar kraft, supplert med annen klimapolitikk, for å sikre at utslippene fra [de største utslippspunktene](#) kuttes til null.

I oljesektoren kommer utslippene hovedsakelig fra brenning av gass for kraftproduksjon og prosesser. Nesten all denne brenningen av gass bør erstattes av fornybar kraft. I prosessindustrien kommer mesteparten av utslippene fra bruk av kull og gass i

produksjonsprosesser. Disse utslippene kan fjernes gjennom elektrifisering eller karbonfangst og lagring, hvorpå begge deler krever betydelig mer energi.

Grunnen til at nullutslippsteknologier og karbonfangst ikke tas i bruk er at det er dyrere enn å forurense som i dag. Alternativet til å elektrifisere prosessene og karbonfangst for å kutte utslippene, er å beslutte målrettet nedlegging av oljeindustri og annen industri, med det økonomiske erstatningsansvaret for staten som kan oppstå. For å gjøre utslipp dyrt og utslippsreducerende tiltak lønnsomt bør man øke CO2-avgiften og innføre SVs grønne folkebonus. På den måten sikrer vi en rettferdig omstilling der de som forurenser tar regningen, ikke befolkningen.

Diskusjonen om elektrifisering av Melkøya, Norges 4. største punktutslipp, som står for hele 2 % av norske utslipp, viser hvordan helt nødvendig klimapolitikk, skaper diskusjoner knyttet både til kraftutbygging, urfolks rettigheter, lokal påvirkning av kraftpriser og rommet for annen næringsutvikling.

Oslo SV mener diskusjonen reiser viktige spørsmål. Skal norske og SVs enda mer ambisiøse klimamål nås, må det både frigjøres kraft gjennom energieffektivisering og gjennomføres en betydelig utbygging av fornybar energi og tilhørende nett.

For å fremtvinge forpliktende veivalg og oppnå en bredere enighet om behovet for ny fornybar kraftproduksjon for å gjennomføre klimakutt, mener Oslo SV det er nødvendig at regjeringen fremmer en helhetlig klima- og energiplan til behandling i Stortinget. Det er samtidig viktig å ta lærdom av erfaringene med Oslos klimabudsjett, som det rødgrønne byrådet innførte, og behandle regjeringens klimastatus og -plan i forbindelse med Stortingets behandling av statsbudsjettet. I tillegg bør det gjennomføres en serie tiltak for å styrke rettferdighet i den norske kraftpolitikken.

SV står for en styrt nedtrapping av norsk olje- og gassproduksjon, parallelt med en målrettet videreutvikling av kompetansen til arbeidsfolk i eksisterende næringsliv. Oslo SV går derfor inn for å slutte å tildele flere lisenser til petroleumsaktivitet. Selv om Norge har en rolle i dag, [vil fortsatt norske gassinvesteringer forsinke EUs omstilling til fornybar energi](#). EU-kommisjonen vil fortsette å forby olje og gass fra Arktis. En stans i all ny tildeling av letelisenser vil frigjøre kapital og arbeidskraft med høy kompetanse for storstilt satsing på karbonfangst, havvind og annen innovasjon og nyskapning. Det er våre ingeniører, fagarbeidere og offshoremiljøer som skal bygge havvind, karbonfangst og -lagring (CCS) og styrke omstillingskraften i øvrig næringsliv og forvaltning.

Det pågår et forsøk fra oljenæringen om å endre på EUs forbud mot gass fra Arktis. I dag omgjøres gass fra Barentshavet/Arktis til flytende gass (LNG). Om forbudet mot gass fra Arktis oppheves i EU vil det legge press på å bygge gassrørledninger langs Lofoten, Vesterålen og Senja til Barentshavet og gi økt lønnsomhet i gassutvinning i Barentshavet. Dette vil Oslo SV arbeide imot.

Olje- og gassindustrien har betydelig betalingsevne. Oslo SV mener derfor det er rimelig at de bærer hovedtyngden av finansieringen av omstillingen. Det er et rettferdig prinsipp.

Oslo SV mener derfor at:

- regjeringen må i konsultasjon med Sametinget legge frem for Stortingsbehandling en klima- og energiplan som legger føringer for energieffektivisering, fornybar

energiproduksjon og nettutvikling som er tilstrekkelig høy til både å nå norske klima- og næringsmål. Utredningen bør inkludere ulike former for støttesystemer for fornybar energi, eksempelvis differansekontrakter (CfD) som er vanlig i Europa og som skal benyttes for havvindprosjektet Sørliche Nordsjø II.

- alle kommuner, også Oslo, må planlegge for økt tilrettelegging for lokal energiproduksjon, både vind, vann, sol, geotermisk og/eller andre fornybare energiformer.
- systemet for tildeling av kraft skal endres, ved å avvikle førstemann-til-mølla-systemet og erstatte det et system hvor tiltak som gir mest arbeidsplasser, verdiskaping, minst mulig tap av natur og bidrar mest til å kutte klimagassutslipp prioriteres foran andre etableringer.
- Statsforvalteren gis klare føringer om at fornybar energiproduksjon skal prioriteres foran andre utbyggingsformål i blant annet arealplanlegging og konsesjonsbehandling og tildeles ekstra budsjettmidler slik at oppgaven kan prioriteres uten konsekvenser for dagens drift
- det stilles krav om naturnøytralitet ved alle kraft- og nettutbygginger, samt at urfolksrettigheter skal ivaretas, i tråd med Fosen-dommen
- eierskap og inntektene fra ny kraftproduksjon skal komme det norske folk til gode, slik som utbyggingen av vannkraft og olje- og gassindustrien har gjort
- utbygging av landvind, havvind og småkraft skal omfattes av hjemfall på lik linje med øvrig vannkraft.
- det innføres grunnrenteskatt på havvind som en del av et helhetlig rammeverk for havvind.
- Norge skal prioritere vern av sårbare havområder, og ivaretagelsen av de synkende fiskebestandene skal ha forrang.
- Norge, etter Halvorsen-utvalgets utredning, tar stilling til hvilken plass kjernekraft skal ha i et fellesnordisk kraftsystem.
- regjeringen, ved klima- og miljødepartementet, går i dialog med industri og oljeindustri for å se avgifter, krav etter forurensingsloven, CO2-kompensasjonsordningen og låne- og tilskuddsordninger gjennom Enova og øvrig virkemiddelapparat i sammenheng, og slik lage veikart for nullutslipp i samarbeid med næringene.
- SV skal ta initiativ til å forsterke CO2-kompensasjonsordningen som klimavirkemiddel, i dialog med arbeidslivets parter og vurdere:
 - om CO2-kompensasjonen skal utbetales etter tiltaket er gjennomført
 - å øke andelen av kompensasjonen som skal gå til klima- og energieffektiviseringstiltak
 - om CO2-kompensasjonen skal forbeholdes kun CO2-reduserende tiltak, og ikke energiøkonomisering

- regjeringen innfører de varslede forbudene mot bruk av fossile brensler til indirekte fyring i industrien.
- det stilles forutsigbare og tidlig varslede krav om nullutslipp av klimagasser etter forurensingsloven, til oljevirksomheter og industrivirksomheter, som sikrer at norske klimamål nås.
- oljeindustrien pålegges en gradvis høyere CO2-avgift for å gjøre det lønnsomt å legge om til nullutslippsløsninger, og at den økte CO2-avgiften og en eventuell omstillingsavgift finansierer investering i havvindproduksjon minst på nivå med næringens økte behov, som en del av en rettferdig og styrt omstilling.
- det ikke åpnes nye områder for oljevirksomhet eller tildeles nye letelisenser for petroleumsvirksomhet, verken gjennom tildeling i nye ordinære konsesjonsrunder eller gjennom tildeling i forhåndsdefinerte områder (TFO).
- staten gjennom trepartssamarbeidet tar initiativ til et grønt kompetanseløft for arbeidsfolk og næringsliv og bidrar med medfinansiering.
- arbeidstakere i omstilte næringer sikres inntekt og forutsigbarhet gjennom en rettferdig omstillingsavtale.
- SV skal aktivt gå imot regjeringens forsøk på å få EU til å åpne for gass fra Arktis, som brekkstang for å bygge gassrørledninger langs Lofoten, Vesterålen og Senja til Barentshavet.